

Kommunal.

Brandmännens utbildning och kompetens

FÖR EN ROBUST FRAMTIDA RÄDDNINGSTJÄNST

Brandmännens utbildning och kompetens

För en robust framtida räddningstjänst

Innehåll

Förord	6
Sammanfattning.....	7
Ordlista.....	8
Kommunals lösningar	9
Inför skyddad yrkestitel för brandmän.....	9
Gör tvåårig brandmansutbildning obligatorisk.....	9
Utveckla utbildningen för att möta framtidens kompetensbehov.....	9
Riktad utbildningssatsning – ett brandmanslyft	10
Ge möjlighet till kompetensutveckling och vidareutbildning.....	10
Anställ fler brandmän på heltid	10
Inledning	11
Bakgrund – så fungerar räddningstjänsten i Sverige	13
Den kommunala räddningstjänsten.....	13
Statlig räddningstjänst.....	14
Larm och olyckor under 2023.....	14
Brandmännens kompetens och utbildning	15
Att vara brandman på heltid	15
Medlemmarnas bild av utbildning och kompetens	18
Räddningstjänstpersonal i beredskap, RiB.....	19
Samhällskostnader när brandsläckning inte sker tillräckligt effektivt.....	20
Utbildningar för brandmän.....	23
Kort historik.....	23
MSB:s utbildningar för brandmän och RiB	24
Andra utmaningar inom räddningstjänsten.....	27
Lärdomar från skogsbränderna 2018	27
Nato och civilförsvaret.....	28
Brist på jämställdhet inom räddningstjänsten.....	29
Lösningar för en robust framtida räddningstjänst	31
Reglera brandmäns utbildningsnivå	31
Utveckla SMO-utbildningen för att möta framtidens kompetensbehov.....	32
Urval och ansökningsförfarande till SMO.....	33
Utöka heltidsanställda brandmäns möjlighet till kompetensutveckling och vidareutbildning	33
Titel och nomenklatur på heltidsanställd brandman utan SMO-examen	33
Skyddad yrkestitel.....	34
Inför skyddad yrkestitel för brandmän.....	34
Källor	35

Förord

En effektiv räddningstjänst med modern utrustning och god bemanning är avgörande för att rädda liv, egendom och miljö. Det är avgörande att vi har heltidsanställda brandmän i denna samhällsviktiga funktion och att de har utbildning och erfarenhet att agera snabbt och säkert. Vår räddningstjänst måste vara välutrustad och dess personal måste ha relevant kompetens för att hantera dagens och framtidens utmaningar.

En kompetent utryckningsstyrka är kärnan i en framgångsrik räddningstjänst och i arbetet med att bygga upp totalförsvaret. För detta krävs en nationell enhetlig och högkvalitativ yrkesutbildning. Personal inom räddningstjänsten måste ges förutsättningar att uppfylla kraven i yrket, men många saknar SMO-utbildning. Kommunal anser att riksdagen ska skydda yrkestiteln brandman. En skyddad titel garanterar att endast de som genomgått den av staten fastställda utbildningen får bära titeln brandman. Detta ger allmänheten trygghet i att de som ingår i räddningstjänstens utryckningsstyrkor och som rycker ut vid en nödsituation är kvalificerade. Den här rapporten beskriver det nuvarande läget inom räddningstjänsten och förklarar varför en skyddad yrkestitel och en statlig reglering av utbildningskraven är nödvändig.

Dessutom presenterar Kommunal förslag på utbildnings- och yrkesutvecklingsåtgärder för att lyfta brandmän och skapa en räddningstjänst att vara stolt över.

MALIN RAGNEGÅRD
Förbundsordförande i Kommunal

Sammanfattning

Dagens höga krav på räddningstjänsten kommer att öka ytterligare med klimatförändringar, samhällsutvecklingen och den ökade risken för krig och kriser inom och runt vårt land. Förmågan på räddningstjänstens utryckningsstyrkor är av yttersta vikt för att kunna möta dessa utmaningar. Räddningstjänstens operativa förmåga består av flera viktiga komponenter, inklusive materiel, personal, utbildning, övningar, samarbeten, planering, logistik och olika andra system. Även egenskaper som mod, vilja och laganda är avgörande för en effektiv räddningsinsats. Effektivitet och snabbhet i insatserna, baserade på omfattande utbildning och träning, är avgörande för att rädda liv och egendom i kritiska situationer.

Utbildningskraven för brandmän är i dag för låga och varierade i landet. Det finns inga nationella krav på examensbevis från genomgången yrkesutbildning för att bli brandman. Det är upp till de lokala räddningstjänsterna i kommunerna att själva avgöra vilken utbildningsbakgrund som krävs, trots att arbetet är mycket krävande och många gånger utsätter såväl brandmannen som allmänheten för omfattande risker och faror. Brandmäns utbildning har tidigare varit reglerad i Räddningstjänstens förordning (1986:1107), men är det inte i Lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Endast 60 procent av brandmännen och brandbefälen i en undersökning genomförd bland medlemmarna i Kommunal 2024 hade genomgått MSB:s tvååriga brandmansutbildning (SMO). 19,5 procent hade gått en äldre 15 veckors utbildning genom MSB, 16 procent någon av MSB:s kortare kurser för RiB. 4,5 procent hade annan utbildning.

Cirka var fjärde brandman/brandbefäl (18,6 procent) anser att de utför arbetsuppgifter i samband med räddningsinsatser som de inte har fått utbildning för, enligt Kommunals undersökning. 33 procent svarade att de har upplevt en situation där arbetet vid en större räddningsinsats var ineffektiv, riskfylld och/eller bristfällig på grund av olikheter i grundutbildningen.

Vilka krav på utbildning och fysisk förmåga som finns vid en nyanställning av brandmän är splittrad och varierad bland Sveriges 290 kommuner som ansvarar för räddningstjänsten. Endast 71 procent av arbetsgivarna ställer krav på att de som söker tjänsten brandman på heltid ska ha genomgått MSB:s tvååriga brandmansutbildning (SMO), enligt MSB:s egen kartläggning 2022. 69 procent ställer krav på annan motsvarande utbildning, vilket exempelvis kan innebära GriB eller annan träning för att bli RiB. Trots tillgången på välbeprövade tester använder de flesta arbetsgivare sina egna anställningstester vid rekrytering till lediga tjänster.

Två tredjedelar av de cirka 16 000 anställda inom räddningstjänsten, är Räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB), även kallat deltidsbrandmän. Grundutbildningen för räddningstjänstpersonal i beredskap (GriB) är endast sex veckor om den genomförs i MSB:s regi på MSB:s skolor eller andra utbildningsanordnare. Men utbildningen kan också anordnas helt av arbetsgivaren själv. Långt ifrån alla RiB erbjuds den, enligt Kommunal, nödvändiga nationellt harmoniserade grundutbildningen som behövs för att klara av såväl vardagsolyckor som mer komplexa och svåra räddningsinsatser.

Återuppbyggnaden av civilförsvaret är prioriterade frågor av regeringen, där räddningstjänsten har en viktig funktion, även i och med NATO-inträdet. Men redan i dag har räddningstjänsterna i kommunerna problem med personalförsörjning. Sju av tio räddningstjänstorganisationer hade svårigheter att rekrytera RiB under 2023, enligt MSB. Dessutom anser Kommunal att storleken på utryckningsstyrkorna generellt är för små, både när det kommer till heltidsanställda och RiB. Bristen på brandmän har pågått i över 20 års tid, och blir extra kritisk inför somrarna då brandrisken är förhöjd ute i skogar och mark.

Kommunal ser en risk att arbetsgivarna kommer att sänka anställningskraven och i större utsträckning ta bort SMO-utbildning som lokala krav för heltidsbrandmän för att få till personalförsörjningen. MSB har för få utbildningsplatser och för få examineras från SMO- utbildningen, enligt Kommunals uppfattning.

Klimatförändringarna är ett faktum som ställer omfattande krav på räddningstjänsten. De behöver fortsatt rustas för att hantera omfattande skogsbränder, som bränderna 2014 och de 2018, som kom att bli de värsta och mest omfattande i modern tid. Redan 2018 var förmågan till räddningsinsats och bemanning alldeles för låg för att klara av att släcka bränderna effektivt, vilket många brandmän kritiserade i efterhand. Trots det är det marginellt fler heltidsanställda i räddningstjänstens utryckningsstyrkor i dag, i jämförelse med 2018. Kapacitet och förmåga att klara liknande omfattande räddningsinsatser är ännu inte tillräckligt hög. Arbetet skulle ytterligare kunna effektiviseras om alla som arbetade med räddningsinsatserna hade en likartad harmoniserad statlig utbildning för exempelvis mark- och skogsbrandsläckning.

Ordlista

Räddningstjänst	Även kallat brandkår, brandförsvaret eller räddningstjänst/förbund.
RiB	RiB Räddningstjänstpersonal i beredskap, även kallad deltidbrandman. I den här rapporten har vi valt att använda begreppet RiB.
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
SMO	Skydd mot olyckor, MSB:s utbildning för brandmän på heltid.
Grib	Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap, MSB:s utbildning för RiB.

Kommunals lösningar

INFÖR SKYDDAD YRKESTITEL FÖR BRANDMÄN

Kommunal anser att titeln brandman ska skyddas och reserveras för de med examen från MSB:s tvååriga utbildning Skydd mot olyckor (SMO). Detta skulle höja yrkets status och därmed förbättra kvaliteten inom räddningstjänsten. Att personalen är medveten om sin egen och sina kollegors kompetens är också avgörande för arbetsmiljön i en pressad verksamhet. Kommunal driver frågan efter medlemmarnas beslut på kongressen 2022.

GÖR TVÅÅRIG BRANDMANSUTBILDNING OBLIGATORISK

Kommunal anser att heltidsbrandmännens utbildningsnivå ska regleras och återinföras i förordning. MSB ska ansvara för att fastställa och meddela föreskrifter om vilken utbildning som krävs för att uppnå denna behörighet. Detta säkerställer att alla brandmän har den nödvändiga kompetensen och kunskapen för att effektivt utföra sina arbetsuppgifter inom räddningstjänsten. Ett minimikrav är att alla heltidsanställda brandmän som ingår i räddningstjänstens utryckningsstyrkor ska ha examinerats från MSB:s tvååriga utbildning (Skydd mot olyckor, SMO). Förslaget motiveras genom att kommunerna har svårt att hålla jämna steg med de krav och den komplexitet som olika räddningssituationer innebär. Därför behövs krav på en högkvalitativ och enhetlig utbildning. Krav på utbildning och skyddad yrkestitel för brandmän i förordning skulle innebära att kommunernas räddningstjänster inte längre själva kan utbilda heltidsbrandmän.

De som i dag är heltidsanställda brandmän men som saknar SMO-examen ska, via arbetsgivaren, få möjlighet till validering hos MSB och vid behov komplettera och läsa in så väl den teoretiska och praktiska delen i SMO.

RiB med MSB:s GriB-utbildning (eller motsvarande hos MSB) som vill växla upp till en heltidsanställning, ska i samverkan med arbetsgivaren få möjlighet att valideras hos MSB och vid behov läsa in så väl den teoretiska som praktiska delen av SMO-utbildningen.

UTVECKLA UTBILDNINGEN FÖR ATT MÖTA FRAMTIDENS KOMPETENSBEHOV

Kommunal anser att SMO-utbildningen behöver förbättras. Utbildningen ska vara certifierande i bland annat arbetsmomentet inträngande i tät brandrök, även kallat rökdykning, blåljuskörning, tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet, sjukvårdsutbildning (som inom räddningstjänsten benämns som prehospitalt akut omhändertagande) och motorsågskörkort. Även utbildning i högre körkortsbehörighet ska ingå i utbildningen.

Kommunal anser att Plikt- och prövningsverket ska tilldelas det övergripande ansvaret för ansökningsprocessen för MSB:s SMO-utbildning. Detta inkluderar urval, selektering, prövning och nominering av sökande. Kommunal föreslår även att Universitets- och högskolerådet (UHR) rekommenderas att ansvara för granskning av betyg och omdömen för att säkerställa att sökande uppfyller studiebehörighetskraven. Med det förändrade säkerhetsläget i Sveriges närområde bör säkerhetsprövning övervägas för alla sökande.

RIKTAD UTBILDNINGSSATSNING – ETT BRANDMANSLYFT

Kommunal anser att ett brandmanslyft, där personal inom räddningstjänsten som saknar formell SMO-examen erbjuds validering och utbildning parallellt med arbetet, är en absolut förutsättning för att vända trenden med fallande utbildningsnivåer. Gruppen som har viss relevant utbildning är den som ligger närmast till hands. I denna grupp finns ett stort antal personer som har genomfört en stor del av utbildningen, men inte tagit ut någon SMO-examen. Vidare anser Kommunal att antalet utbildningsplatser på SMO-utbildningen skulle behöva utökas kraftigt, för att möta kompetensbehovet inom den kommunala räddningstjänsten.

GE MÖJLIGHET TILL KOMPETENSUTVECKLING OCH VIDAREUTBILDNING

Kommunal anser även att arbetsgivarna i högre utsträckning bör erbjuda brandmän kompetensutveckling och vidareutbildning. MSB:s i dag befintliga digitala kompetensutvecklingskurser, exempelvis inom mark- och skogsbrand, behöver utnyttjas mer frekvent av räddningstjänstens arbetsgivare.

ANSTÄLL FLER BRANDMÄN PÅ HELTID

För att garantera både effektiva och säkra räddningsinsatser behöver den kommunala räddningstjänstens utryckningsstyrkor öka sin bemanning, vilket innebär ett behov av fler heltidsbrandmän ute på de lokala brandstationerna. I dag bemannas många brandstationer enbart av RiB som har beredskap var tredje eller fjärde vecka. För att säkerställa tillräcklig kompetens och erfarenhet, inte minst i tider teknikutveckling och upprustning av civilförsvaret, behöver kommunerna brandmän på heltid som har en fördjupad utbildning och kompetens. Enligt MSB ansökte 1 525 personer till SMO-utbildningen under 2023. Endast 223 personer blev antagna. Kommunals uppfattning är att MSB inledningsvis måste tredubbla antalet utbildningsplatser på SMO-utbildningen för att säkerställa personalförsörjningen av heltidsanställda brandmän.

Inledning

Allmänhetens förtroende för räddningstjänsten är högt i Sverige.¹ Brandmännen är en yrkesgrupp som har ett enormt viktigt samhällsuppdrag för invånarnas säkerhet och trygghet. Att de rycker ut för att genomföra räddningsinsatser när invånare ringer 112 är grundläggande för människors tillit till staten och det gemensamma. Brandmän har högt ställda krav på sig när det kommer till såväl fysisk och psykisk förmåga, som att hantera farliga situationer, olika slags risker och att möta medmänniskor i sorg och kris. De arbetar med liv och död. Men en stor del av vardagen handlar om övning, utbildning, underhåll och planering. Dessutom har det förebyggande arbetet blivit mer omfattande, där man utbildar kommunanställda, genomför tillsyn samt utrymningsövningar. Vi är alla helt beroende av att ha en väl fungerande räddningstjänst som är avgörande och grundläggande för ett demokratiskt och fungerande samhälle.

Räddningstjänsten har sina rötter redan i medeltiden. I Sverige, där en stor del av landytan är täckt av skogar och där många hus även historiskt varit byggda av trä, har brandskydd och brandsläckning varit ett ansvar som vilat på invånarna, sedermera fick borgmästarna en viktig roll i att organisera släckinsatser. Under det moderna samhällets framväxt har yrket brandman kommit att professionaliseras allt mer. Sveriges första frivilliga brandkår bildades i Göteborg på 1830-talet. Att kommunerna skulle ansvara för brandförsvaret har sina rötter i "brandstadgan" från 1940-talet, med räddningstjänster på lokal nivå och nära invånarnas liv och vardag. Kommunals uppfattning är att under 1990-talet ansågs Sverige ha världens mest effektiva och framåtsyftande räddningstjänst.

Sedan dess har mycket hänt. Civilförsvaret avvecklades. Samhället genomgick stora förändringar, där det som tidigare var under statlig kontroll och styrning, sedan 1990-talet och framåt, övergått i alltmer fragmentisering och avreglering. Från att den statliga styrningen över räddningstjänsten var stark och detaljstyrd i den lagstiftning som rådde fram till tidigt 2000-tal, har den övergått till att i stället bli målinriktad. Kommunerna skulle få större utrymme till att själva anpassa sina resurser efter lokala förhållanden. Kommuner som har kraftigt varierande ekonomi och kapacitet.

Vi lever i oroliga tider. Vårt samhälle drabbas av allt fler och omfattande naturkatastrofer, med skogsbränder och torka. Samtidigt som Rysslands anfallskrig mot Ukraina pågår i vårt närområde. Sverige har gått med i NATO och regeringen satsar på att bygga ut det civila försvaret. Det innebär stora förändringar också för den lokala räddningstjänsten ute i kommunerna. Civilförsvaret, däribland räddningstjänsten, ska till år 2033 preliminärt fördubblas från dagens 16 000 vid förhöjd beredskap och utbildas till att agera självständigt inom ramen för befintliga civilförsvansområden vid störda förhållanden. Dessa ska bland annat få utbildning och övas i livräddning vid byggnadskollaps och/eller sanera människor och miljö som har blivit utsatta för kemiska stridsmedel.²

Skogsbränderna 2018 blev en skarp övning i hanteringen av de mest omfattande bränderna i modern tid, med drygt 7 000 insatser. Många lärdomar drogs, inte minst kring räddningstjänstens brist på samordning, samarbete över kommungränserna och förmåga.

¹ Enligt SCB anser 95 procent av befolkningen att räddningstjänsten fungerar ganska bra, eller mycket bra (2023).

² MSB (2023) "Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap"

Det fanns för få såväl heltidsanställda brandmän som RiB, som kunde utföra brandsläckning i tillräcklig omfattning. Brandmännen gjorde dock en fantastisk insats och många tjänstgjorde dygnet runt. Men bränderna 2018 blev en brutal påminnelse om de brister som fanns i Sveriges totala krishanteringsförmåga. Att brandmän får tillräcklig grundutbildning och träning för att klara av framtida liknande scenarier bör vara av högsta prioritet.

Det är viktigt för hela samhället att det civila försvaret byggs upp igen, efter att ha nedmonterats och anpassats efter fredstider. Kommunal välkomnar därför satsningar och ökade resurser för uppbyggnaden av civilförsvaret inom den kommunala räddningstjänsten. Men i ljuset av förändringarna ser Kommunal bekymmersamt på att räddningstjänsten inte enbart anställer brandmän med yrkesexamen från SMO. I dag är det inte ens ett krav att ha genomgått någon av MSB:s utbildningar för att få titulera sig brandman. Arbetsgivarna kan lika väl anordna utbildningen själva, som kan vara av helt olika längd och kvalitet. Det skapar osäkerhet ute på brandstationernas utryckningsstyrkor, att inte veta vad kollegan faktiskt kan vid olika räddningsinsatser. Kommunals enkät visar att det brister i utbildningar och övningar bland medlemmarna. En heltidsanställd brandman ska kunna byta räddningstjänst och vara säker på att hans utbildning och erfarenhet också räcker till där.

Kommunal vill att medlemmarna inom räddningstjänsten ska få de förutsättningar de behöver för att på ett säkert sätt klara sitt svåra, riskfyllda och livsviktiga samhällsuppdrag.

Därför skriver vi den här rapporten – för att få riksdagsledamöter såväl som kommunpolitiker att se till att nödvändiga förändringar blir av. Brandman ska bli en skyddad yrkestitel som ges efter examen och validering från MSB. För en robust och framtidsinriktad räddningstjänst i hela Sverige.

Bakgrund – så fungerar räddningstjänsten i Sverige

DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Det finns i dag cirka 140 räddningstjänstorganisationer i Sveriges 290 kommuner, varav 94 har heltidsbrandmän.³ Det finns cirka 700 hel- och deltidbrandstationer runt om i landet. Ungefär 16 000 personer arbetar inom räddningstjänstens utryckningstjänst, varav cirka 5 000 på heltid och cirka 10 900 som RiB.⁴ På mindre orter bemannas många brandstationer enbart av RiB.

I Sverige är det kommunerna som ansvarar för att inrätta, styra och resurssätta den räddningstjänst som de allra flesta invånare kommer i kontakt med och som de når via 112. Därmed skiljer sig räddningstjänstens organisering åt från de andra blåljusverksamheterna, som polisen (Polismyndigheten, styrs av staten) och ambulansen (styrs genom de 21 regionerna).

Räddningstjänsten styrs av flera lagar, bland annat av Lagen om skydd mot olyckor (LSO) (2003:778) samt Kommunallagen (2017:725).

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. LSO (2003:778)⁵

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) har enligt lagen ansvar för tillsyn av den kommunala räddningstjänsten. De har även i uppdrag att utveckla räddningstjänsten och tillhandahålla utbildningar. Länsstyrelsen kan vid behov hjälpa till att avgöra vem som ska leda en räddningsinsats om den berör flera kommuner.

Men det är kommunerna som ansvarar för att tillgodose den kommunala räddningstjänstens förmåga i handlingsprogrammet. Handlingsprogrammen, som ska antas av en politisk instans i kommunerna, ska beskriva riskerna i kommunen och vilken förmåga kommunerna har vid räddningsinsatser.⁶ Där finns inget krav på utbildning för brandmän, oavsett heltidsbrandmän eller RiB. Räddningstjänstens förmåga till räddningsinsats varierar beroende på var i Sverige de finns.

Kommunerna kan organisera räddningstjänsten i egen regi, i en gemensam nämnd med andra kommuner, eller gå ihop i ett större kommunalförbund, och på så sätt organisera räddningstjänsten gemensamt. Ett exempel på det är Storstockholms brandförsvaret, som i dag har tio ägarkommuner inom Stockholms län.

Räddningstjänsten i kommunerna kan i sin tur ha olika namn, såsom brandkår, brandförsvaret, räddningstjänstförbund eller räddningstjänst.

³ MSB, "Årsuppföljning LSO för år 2023 är publicerad" 240528. Statistik om räddningstjänsten omfattas inte av Sveriges officiella statistik. Uppgifter om räddningstjänsten baseras på den årsuppföljning som kommunerna rapporterar till MSB.

⁴ MSB, "Årsuppföljningen LSO 2019–2023" 240529

⁵ Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) Riksdagen

⁶ MSB, "Kommunala handlingsprogram enligt LSO" 240430

I Finland, vars befolkning är nära hälften av Sveriges (5,6 miljoner 2024), arbetar 4 000 personer på heltid inom Räddningstjänsten och ca 14 000 som avtalsbrandkårister (liknande RiB i Sverige, men innefattar också frivilliga), de har även 730 brandstationer, varav 90 som är bemannade på heltid.⁷

STATLIG RÄDDNINGSTJÄNST

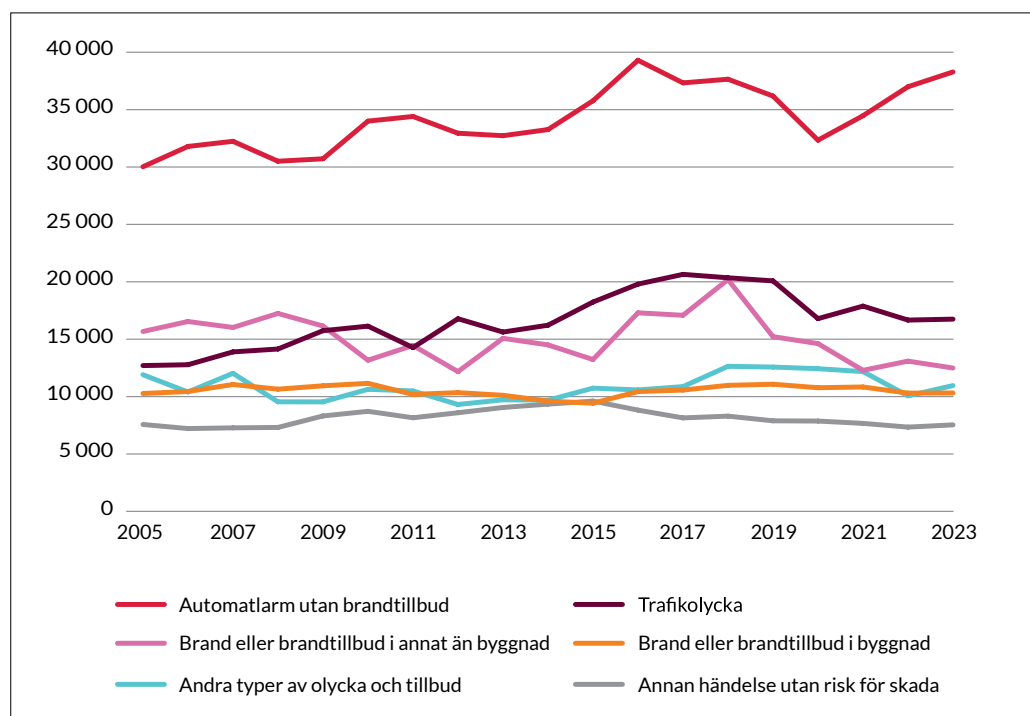
En del av räddningstjänsten sker i statlig regi och inom speciella områden. Några exempel är Fjällräddningen (Polisen), Luftfartsverkets räddningstjänst (Flygplatsräddningstjänst) eller Sjöräddningen (Sjöfartsverket). Dessutom finns Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen, Efterforskning av försvunna personer i andra fall och Miljöräddningstjänst till sjöss. Det finns även medlemmar i Kommunal som arbetar i privat sektor, däribland på flygplatser och kärnkraftverk.

LARM OCH OLYCKOR UNDER 2023

Under 2023 larmades räddningstjänsterna i kommunerna till cirka 96 600 inträffade eller befarade olyckor, varav drygt 10 000 var bränder och knappt 17 000 olyckor. Antalet är på samma nivå som sedan 2020.⁸

När det kommer till antalet bränder i byggnader har det inte förändrats så mycket de senaste 20 åren. Variationen från år till år är större när det gäller bränder i skog och mark, där vädret tydligt påverkar och där stora skogsbränder bröt ut 2014 och 2018.

Figur 1. Inträffade och befarade olyckor 2005-2023

Källa: MSB, "Statistik över räddningstjänstens insatser" 240513

⁷ Inrikesministeriet (Finland), "Räddningstjänstens organisation och ansvarsfördelning" 240517

⁸ MSB, "Räddningstjänstens insatser under 2023" 240513

Brandmännens kompetens och utbildning

ATT VARA BRANDMAN PÅ HELTID

2023 var 5 055 personer heltidsanställda i räddningstjänstens utryckningstjänst, varav 3 382 som brandmän och 1 673 som brandbefäl, enligt vad räddningstjänsterna uppgett i MSB:s uppföljning av LSO.⁹ En brandmans vardag handlar om att rycka ut vid exempelvis brandbekämpning, trafikolyckor, släckning av skogsbrand och insatser vid kemikalieolyckor. Men det kan även ske utryckningar vid exempelvis självmordsförsök. Brandmännen arbetar även med att begränsa skador, förberedelser och kontroller av utrustning, utbildning och förebyggande arbete. Heltidsanställd brandpersonal inom den kommunala räddningstjänsten arbetar vanligtvis i skift, vilket innebär arbete både dagar, nätter och helger.

En brandman på heltid tjänar cirka 29 600 kronor (Kommunal, 2023) per månad, vilket är att betrakta som lågt i ljuset av brandmännens högteknologiska och avancerade arbete och viktiga samhällsfunktion.

Andra roller inom räddningstjänsten

På en brandstation arbetar inte bara brandmän på heltid och brandbefäl. Högst ansvarig inom den kommunala räddningstjänsten är räddningschefen eller, när denne inte är tjänst, räddningschef i beredskap. Vid insatser är räddningschefen räddningsledare, eller annan person som denne utser. Hen utser då en ersättare som får i uppdrag att leda insatsen. Räddningsledaren avgör sedan när insatsen är avslutad. Andra yrkesgrupper inom räddningstjänsten är: Brandingenjörer, larm- och ledningsoperatörer och brandinspektörer. Inom räddningstjänsten arbetar dessutom bland andra verkstadspersonal och administratörer.

Anställningstester skiljer sig åt

För att få arbete som brandman på heltid genomför arbetsgivaren ett antal olika anställningstester, bland annat simkunnighet, personlighet, klaustrofobi, höjdrädsla etc. De flesta räddningstjänster ställer grundläggande krav på B- och ofta också högre körkortsbehörighet som C eller CE. I övrigt kan anställningstest och utbildningsbakgrund variera stort vid nyanställning.

⁹ MSB, "Årsuppföljningen LSO 2019-2023" 240529

Enligt en kartläggning av anställningskraven för heltidsbrandmän och RiB som MSB genomförde 2022, ställde de flesta arbetsgivare högre krav på rullbandstesten än vad Arbetsmiljöverket kräver.¹⁰ Vid nyanställningstester genomförde i princip alla (97 procent) av räddningstjänsterna dem i egen regi, och majoriteten gör det utefter en egen modell (endast 20 procent utgår från Winternet¹¹ eller storstadsmodellen¹²). När det kom till arbetsrelaterade tester utgick majoriteten från helhetsbedömningar.¹³ MSB skriver i utvärderingen att:

”Vi kan konstatera att till viss del är kravbilden för yrket gemensam för riket, men i delar varierar det både beroende på variationer i riskbild och vilka arbetsuppgifter som brandmannen sätts att lösa i sin anställning.”¹⁴

Inga formella utbildningskrav för att bli brandman

För att arbeta som brandman på heltid i Sverige finns i dag inga formella krav på yrkesexamen reglerad i lagar eller förordningar, utan kommunerna får anpassa utbildningskraven utifrån lokala behov. Enligt Lagen om skydd mot olyckor ska endast brandmännen: (...) *genom utbildning och erfarenhet ha den kompetens som behövs.*¹⁵

De flesta, men långt ifrån alla räddningstjänster anser att för att få anställning som brandman på heltid, är det meriterande att ha genomgått en tvåårig utbildning i Skydd mot olyckor (SMO) hos MSB. Enligt MSB:s kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav (2022), framkom att endast 71 procent av arbetsgivarna ställer krav på examen från SMO- utbildningen vid anställning av brandmän på heltid, och 69 procent ställde krav på annan motsvarande utbildning.¹⁶

Kommunerna beslutar själva om vilka krav som gäller för anställning inom respektive räddningstjänst. Det gör att kraven för att bli anställd som heltidsbrandman inom en kommun kan skilja sig från kraven hos en annan kommun. Det försvårar för anställda inom räddningstjänsten att byta arbetsgivare. Det är inte heller säkert att en SMO-examen garanterar jobb inom räddningstjänstens utryckningsstyrkor i kommunerna.

¹⁰ MSB (2022) [“Kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav för brandmän 2022”](#)

¹¹ Winternets fystester är speciellt utformade för brandmän. Winternet i Boden är ett centrum för bland annat tester, rådgivning och forskning inom idrott och hälsa.

¹² Storstadsmodellen består av sex olika moment: Löpning, rodd, lyft till hakan, handgreppsstyrka, stående längdhopp och bänkpress.

¹³ MSB (2022) [“Kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav för brandmän 2022”](#)

¹⁴ MSB (2022) [“Kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav för brandmän 2022”](#) s.24

¹⁵ Under 1980-talet utgick kraven på räddningstjänstens anställdas kompetens utifrån räddningstjänstlagen (1986:1102). Där reglerades att räddningsstyrkans personal skulle genom utbildning och erfarenhet ha nödvändig kompetens. Enligt räddningstjänstförordningen (1986:1107) fanns krav på examen för brandmän.

¹⁶ Kartläggningen besvarades av 119 räddningstjänster (det vill säga 81 procent av alla räddningstjänster). I frågan om vilka ytterligare krav som ställs, svarade 65 räddningstjänster med anställda brandmän på heltid. MSB (2022) [“Kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav för brandmän 2022”](#).

MEDLEMMARNAS BILD AV UTBILDNING OCH KOMPETENS

Kommunal genomförde en medlemsundersökning i januari 2024. Där framkom att endast 60 procent av brandmännen och brandbefäl i enkäten har examen från den tvååriga SMO-utbildningen. 19,5 procent har genomgått den äldre 15 veckors-utbildningen. 16 procent har gått någon av MSB:s nuvarande eller tidigare GriB-utbildningar. 4,5 procent har genomgått en annan utbildning. Med andra ord har långt ifrån alla brandmän på heltid en examen från MSB:s tvååriga SMO-utbildning.

Figur 2. Medlemmarnas utbildning

Källa: Kommunals medlemsundersökning 2024

”Brist på grundläggande utbildning/erfarenhet sätter person eller kollega i dåliga situationer”, svarar en av medlemmarna i enkäten.

När det kommer till vilka utbildningskrav arbetsgivaren ställer vid nyanställning av heltidsbrandmän uppger en majoritet (58 procent) att man måste ha en GriB/Räddningsinsats- och/eller SMO-utbildning. Lite drygt 22 procent uppger endast en SMO-utbildning som krav och nästan nio procent ingen utbildning.

”För att känna sig säker med sin kollega i svåra situationer krävs det en höjning av standarden”, är ett annat svar som inkommit.

18,6 procent av de brandmän/brandbefäl som svarade på enkäten anser att de utför arbetsuppgifter under en räddningsinsats som de inte har fått utbildning för. Några av dessa uppgifter är; suicid och suicidlarm, brand i elbilar, batterier och solceller.

33 procent anser att de upplevt en situation där arbetet vid en större räddningsinsats var ineffektiv, riskfylld och/eller bristfällig på grund av olikheter i grundutbildningen inom den egna räddningstjänsten och en understödjande räddningstjänst.

Kommunal anser att dessa siffror är alarmerande och att många räddningstjänster inte ställer de krav som bör vara nödvändiga vid nyanställningar av brandmän på heltid.

ENKÄT OM UTBILDNING OCH KOMPETENS INOM RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Enkätundersökningen genomfördes av Kommunal i syfte att undersöka utbildning och kompetens hos medlemmar inom räddningstjänsten.

Period: 24 januari – 11 februari 2024

Metod: Enkät via e-post i verktyget InSurvey

Antal inbjudna: 2 508

Svarande (hela enkäten): 1 247 (49,7 %)

Svarande (delvis): 163 (6,5 %)

Av de som svarade på undersökningen var 77 procent brandmän, 20 procent brandbefäl och 3 procent RiB.

RÄDDNINGSTJÄNSTPERSONAL I BEREDSKAP, RiB

RiB, formellt kallade räddningstjänstpersonal i beredskap (även kallat deltidsbrandmän) utgör två tredjedelar (cirka 11 000) av de anställda inom räddningstjänsten. De täcker upp större delen av bemanningen på kommunernas brandstationer och kompletterar brandmännen på heltid. RiB har andra huvudsysselsättningar, där räddningstjänsten är en bisyssla. Kravet är oftast att de ska infinna sig inom 7–8 minuter på brandstationen. I vanliga fall har de beredskap ungefär var fjärde vecka. Under den tiden kan det bli utryckningar när som helst under dygnet. För att kunna arbeta som RiB behövs godkännande från den ordinarie arbetsgivaren. För RiB ligger ersättningsnivåerna på ungefär 80 000 kronor per år före skatt.¹⁷

Inga formella utbildningskrav för RiB

För RiB finns MSB:s grundutbildning (GriB) på sex veckor, som de genomgår efter anställning på en lokal räddningstjänst. Men det är upp till den lokala räddningstjänsten som anställer att avgöra om personen ska gå GriB eller utbildas lokalt. Utbildningen betalas av den räddningstjänst där personen blivit anställd som RiB. Med andra ord kan utbildningsnivån när det kommer till RiB variera kraftigt.

¹⁷ SKR, MSB "Fakta om deltidsbrandmän" 150524

SAMHÄLLSKOSTNADER NÄR BRANDSLÄCKNING INTE SKER TILLRÄCKLIGT EFFEKTIVT

Kommunal ser en risk att när kraven på framför allt grundutbildning men även anställningstester inte är tillräckliga eller harmoniserade över landet, innebär det också att det brister i räddningstjänstens förmåga. Ett exempel är de samhällskostnader som bränder för med sig. Enligt Brandskyddsföreningen orsakar bränder på företag och organisationer skador på över 4 miljarder kronor (2022).¹⁸ Bränderna kan få långtgående konsekvenser och kan påverka många om branden sker på en större arbetsplats, vilket också innebär omfattande kostnader för samhället. Kommunal menar att om heltidsanställda brandmän och RiB hade rätt kompetens och utbildning, skulle samhällskostnaderna för bränder kunna minska.

I Kommunals undersökning bland medlemmarna uppger nästan 45 procent av de svarande att kompetensutveckling, träning och förberedelser är otillfredsställande eller mycket otillfredsställande för att möta komplexa räddningsinsatser och snabbt utvecklade olyckssituationer.

Allt färre anställda på heltid

Trots att behovet av att rekrytera fler brandmän är stort, har antalet heltidsanställda inom räddningstjänstens utryckningsstyrkor på heltid minskat sedan 2004. Då var 16 847 personer anställda med utryckningstjänst som huvudsaklig arbetsuppgift enligt MSB:s årliga uppföljning av LSO. Heltidsanställda har minskat från 5 803 personer 2004 till 5 055 år 2023. Det finns en viss ökning bland RiB på senare år. Utvecklingen sedan LSO:s införande har varit att antalet anställda i utryckningstjänst har minskat enligt vad kommunerna rapporterat in enligt årsuppföljningen i LSO.^{19 20}

Tabell 1. Antal anställda på hel- och deltid

År	Deltid total	Heltid total	Samtliga
2013	10 604	5 012	15 616
2014	10 707	4 911	15 618
2015	10 651	4 906	15 557
2016	10 685	4 843	15 528
2017	10 555	4 881	15 436
2018	10 693	5 003	15 696
2019	10 699	4 970	15 669
2020	10 847	5 051	15 898
2021	10 932	4 947	15 879
2022	11 066	4 950	16 016

Källa: MSB, "Årsuppföljningen LSO 2019–2023" 240529

Bemanningen för låg i många utryckningsstyrkor

Trots att antalet invånare i Sverige har ökat stort de senaste åren har antalet brandmän minskat. Räddningstjänsten har dessutom belastats med mer administrativa arbetsuppgifter. Detta samtidigt som yrket har blivit mer komplext i takt med nya risker inom utryckningsverksamheten.

¹⁸ Brandskyddsföreningen, "Bränder kostar årligen samhället över 4 miljarder kronor" 150524

¹⁹ SOU 2018:54 (2018) En effektivare kommunal räddningstjänst s.184

²⁰ MSB, "Årsuppföljningen LSO 2019–2023" 240529

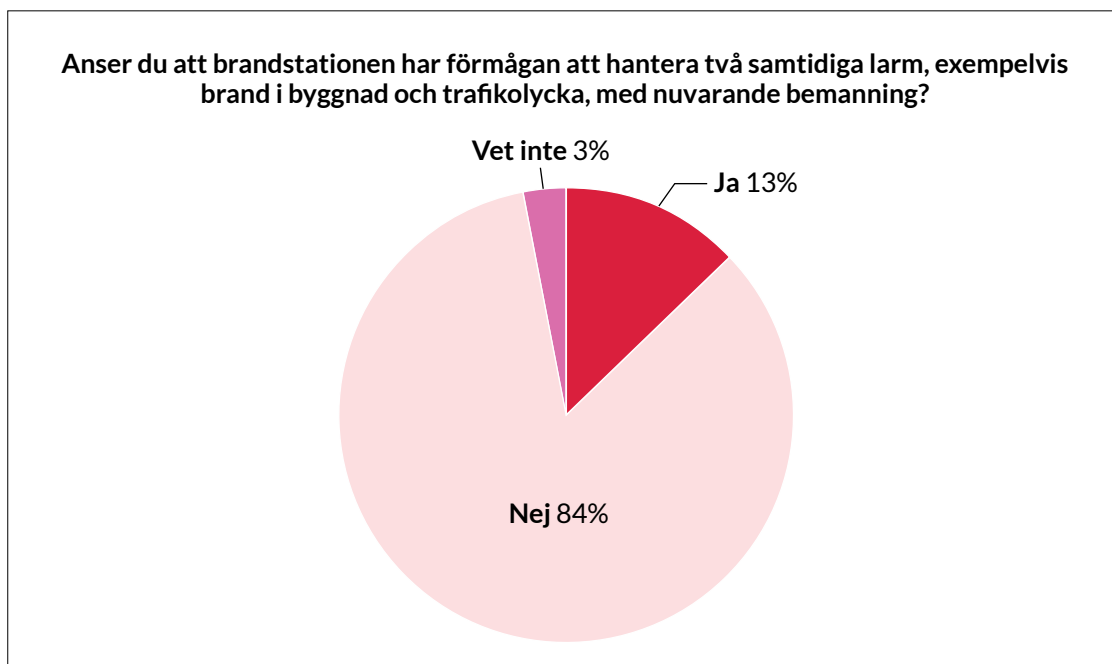
I MSB:s årsredovisning 2023 skriver de att efter att de genomfört tillsyn mot samtliga räddningstjänster, har alla grundläggande förmåga, men att det finns frågor om kapacitet för utmanande situationer hos hälften av dem. Hälften har tvingats frångå önskad beredskap under kortare eller längre tid under året på grund av bemannings- eller rekryteringsproblem.²¹

I rapporten *Bättre förutsättningar för räddningstjänsten* som Kommunal gav ut 2019, framkommer att brandmännen har en allt mer pressad arbetssituation på grund av ökade krav och minskad personalstyrka:

*”Minskningen av antalet brandmän har lett till ett ökat behov av ensamarbete. Ensamarbete så som arbete med tunga fordon handlar inte bara om risker och trafiksäkerhet för den enskilda brandmannen utan även för tredje person. En incident eller olycka med ett följefordon kan till exempel innebära att en tankbil med vatten inte når fram till en brandolycksplats.”*²²

I *Bemannings och arbetsmiljö inom räddningstjänsten* presenterar Kommunal en undersökning som genomfördes bland medlemmarna i räddningstjänsten våren 2020. Där framkommer att 84 procent av de svarande anser att de inte har förmågan att hantera två samtidigt larm, exempelvis brand i byggnad och trafikolycka, med nuvarande bemanning. Dessutom uppger 44 procent att brandstationen aldrig eller nästan aldrig klarar att upprätthålla minimibemanning vid två oberoende insatser vid en och samma olycksplats.²³

Figur 3. Förmåga att hantera två samtidigt larm

Källa: Kommunal (2021) "*Bemannings och arbetsmiljö inom räddningstjänsten*" s.16

²¹ MSB, årsredovisning 2023. (2023). s.51

²² Kommunal (2019) "*Bättre förutsättningar för räddningstjänsten*" s.16

²³ Kommunal (2021) "*Bemannings och arbetsmiljö inom räddningstjänsten*" s.16

Utbildningar för brandmän

KORT HISTORIK

Utvecklingen och professionaliseringen av brandmansyrket har pågått sedan 1800-talet, när Sverige införde professionella brandkårer. Under 1980-talet utgick kraven på räddningstjänstens anställdas kompetens utifrån räddningstjänstlagen (1986:1102). Där reglerades att räddningsstyrkans personal skulle ha nödvändig kompetens genom utbildning och erfarenhet. Enligt räddningstjänstförordningen (1986:1107) fanns krav på utbildning för både brandmän, brandmästare och räddningschef:

5§ Heltidsanställda brandmän skall avlägga brandmansexamen senast två år från det anställningen började.

Deltidsanställda brandmän skall genomgå grundutbildning vid räddningskår samt, inom två år från det anställningen började, civilförsvarsutbildning som statens räddningsverk bestämmer.²⁴

Utbildning genom Räddningsverket

Räddningsverket, som bildades 1986, tillhandahöll en 15 veckor lång utbildning för heltidsbrandmän. För brandmän på deltid var utbildningen fem veckor.

Kraven på räddningstjänstpersonalens kompetens under 1980-talet utgick i huvudsak från arbetet vid räddningsinsatser. Kompetenskraven skulle utläsas från dåtidens kursplaner för respektive utbildning: Brandman med heltidsanställning. Utbildningen skulle ge eleven befäst duglighet att som brandman i kommunal räddningstjänst skydda och rädda liv, egendom eller miljö. Dessutom skulle eleven med grundlagd duglighet kunna placeras som gruppchef i den kommunala räddningstjänstens krigsorganisation. Den 15 veckor långa utbildningen omfattade ämnena brandsläckning, kemikalieskadebegränsning, taktik, ledning, brandskydd, sjukvård, krigsräddningstjänst och fysisk träning.

Skydd mot olyckor blev ny utbildning

Efter krav på att utbildningen skulle förlängas under slutet av 1990-talet gjordes den om, och 2003 infördes Skydd mot olyckor (SMO) som MSB i dag ansvarar för och som är den dominerande utbildningen för heltidsbrandmän. Den nya utbildningen skulle bättre svara upp mot kommunernas behov, och blev dessutom studiemedelsberättigad. Utbildningen var även en effekt av den nya lagen Skydd mot olyckor som trädde i kraft 2004. Utbildningen skulle tillföra mer kunskap om det förebyggande arbetet mot olyckor.²⁵

Den sex veckor korta utbildningen för brandmän i beredskap, GriB, infördes 2018. MSB initierade 2023 ett utvecklingsarbete av utbildningen, som bland annat innebär att den ska kunna genomföras på distans i ännu högre utsträckning. Den kan även utföras av andra utbildningssamordnare som, exempelvis, räddningstjänster eller privata aktörer.²⁶

²⁴ Räddningstjänstförordningen (1986:1107) (Ändr. t.o.m. 1992:95 inkl rättelseblad 1992:12)

²⁵ Umeå Universitet (2010), "Utvärdering av utbildningssystemet inom området skydd mot olyckor: En analys av tre delstudier på genomförare, studerande och avnämare" Tor Söderström

²⁶ MSB, "[GriB utvecklas – information om utvecklingsarbetet](#)" 240511

MSB:S UTBILDNINGAR FÖR BRANDMÄN OCH RIB

MSB:s utbildningar för räddningstjänsten sker i huvudsak vid myndighetens två skolor i Revinge i Skåne och på Sandö i Kramfors kommun, samt på distans. Det finns även lokala utbildningsplatser. Beroende på kurs är det krav på platsbunden utbildning vid ett antal tillfällen.

SMO – Utbildning i skydd mot olyckor (MSB), cirka två år

SMO är utbildningen för den som vill arbeta som brandman på heltid inom kommunal räddningstjänst. SMO ger examen i säkerhets- och räddningsarbete samt olycksförebyggande arbete.

Utbildningen ger både teoretiska och praktiska kunskaper. Några av de kursmoment som ges är: Grundläggande risk- och olycksteori, Grundläggande brandkunskap och risker med farliga ämnen. Utbildningen innehåller även momentet Lärande i arbete (LIA), vilket är förlagt på en kommunal räddningstjänst. Studenterna får även träning i naturolyckor, oljeutsläpp, extrema väderförhållanden och större kriser. Utbildningen är studiemedelsberättigad.

GriB – Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (MSB), cirka sex veckor

Utbildningen vänder sig till personer som redan är anställda inom den kommunala räddningstjänsten som RiB. Utbildningen innebär både teoretiska moment och en veckas praktik på den egna brandstationen. Några av de kursmoment som ingår är; grundläggande kunskaper inom ämnesområdena brand, räddning, akut omhändertagande, farliga ämnen och miljö. I det sista momentet får den studerande öva på praktiska räddningsinsatser på Sandö, Revinge eller på regionala utbildningsplatser hos externa leverantörer. Efter genomgången utbildning får den studerande ett utbildningsbevis som ger behörighet till vidareutbildning inom MSB.

Nuvarande GriB är tre veckor kortare än "Utbildning för räddningsinsats" som infördes 2004 och som pågick fram till att GriB infördes 2018. 2023 genomgick 537 personer GriB 1 och 552 GriB 2, varav 16 procent var kvinnor.²⁷ Kommunal anser att GriB bör följa samma kursmoment som SMO-utbildningen, för en mer likvärdig kompetens.

Antalet utbildningsplatser behöver utökas

Det är långt fler som söker till SMO-utbildningen än som erbjuds plats. Enligt statistik från MSB var det 1 525 personer som sökte till SMO-utbildningen 2023. Av dem blev 223 personer antagna. Under 2023 examinerades 208 studerande från SMO, varav 19 procent kvinnor.²⁸ Kommunal menar att antalet utbildningsplatser på SMO-utbildningen skulle behöva utökas kraftigt, för att möta kompetensbehovet inom den kommunala räddningstjänsten. Dessutom konkurrerar kommunerna med andra arbetsgivare, både privata och offentliga, om de studenter som examineras från SMO. Även MSB gör bedömningen att antalet SMO-platser inte räcker till. Successivt kommer de att öka antalet utbildningsplatser från 224 år 2024 till 288 år 2025. MSB skriver även i sin årsredovisning att de anser att det är viktigt att staten, genom MSB, tillhandahåller utbildningarna för brandmän på heltid och GriB.²⁹

²⁷ MSB (2024) "Årsredovisning 2023" s.44

²⁸ MSB, "Antagningsstatistik för utbildning i skydd mot olyckor" 240522

²⁹ MSB (2024) "Årsredovisning 2023" s.42

Tabell 2. Utbildningar

Utbildning	Längd dagar	2023				2022				2021		
		Totalt kurs-dagar	Exami-nerade	Kvinnor	Män	Totalt kurs-dagar	Exami-nerade	Kvinnor	Män	Exami-nerade	Kvinnor	Män
Skydd mot olyckor (SMO)	400	3 600	208	19 %	81 %	3 200	192	16 %	84 %	215	18 %	82 %
Påbyggnad Brand-ingenjörer	200	200	19	37 %	63 %	200	18	44 %	56 %	36	47 %	53 %
Skorstens-fejare, grund	100	200	46	33 %	67 %	200	46	35 %	65 %	45	22 %	78 %
Skorstens-fejartekniker, påbyggnad	100	100	20	15 %	85 %	100	24	4 %	96 %	22	18 %	82 %

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – Årsredovisning 2023 s.43

Gymnasieutbildningar

Det finns ett fåtal förberedande gymnasieutbildningar som riktar sig till personer som vill arbeta inom räddningstjänsten. Två exempel är Sven Eriksonsgymnasiet i Borås, Marks gymnasieskola och Tranemo gymnasieskola som har en gemensam kurs för elever som går på program inom vård och omsorg eller barn och fritid. De har kurser som är inriktade på räddningstjänst.³⁰ Det andra exemplet är Räddningsgymnasiet på Sandö, som erbjuder naturvetenskapligt program med kurser i krishantering, brand och räddning, som riktar sig till personer som exempelvis vill arbeta inom vården eller räddningstjänsten efter gymnasiet.³¹

Kritik mot brandmansutbildningarna

Att det finns statliga utbildningar för brandmän är bra, och Kommunal anser att ha yrkesexamen från MSB:s SMO-utbildning ska regleras för att få titeln brandman. I dag kan arbetsgivaren själv utbilda heltidsbrandmän eller avgöra vilken utbildningsbakgrund som krävs, vilket skapar alltför stora variationer. Men MSB:s utbildningar är i behov av utveckling, inte minst när trycket ökar på att utbilda fler personer till brandmän.

Några av svaren från Kommunals medlemmar i den undersökning vi genomfört, lyder:

SMO-utbildningen håller inte måtten, nyexaminerade kan väldigt lite, rent av dåliga.

Personal som utbildats för saker utan att vara mogna för det. Samt att utbildningarna inte förberett individerna för deras arbete.

Känns som att vi tappat att det vi håller på med är ett hantverksyrke.

³⁰ Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, "Räddningstjänstutbildning på gymnasienivå" 240429

³¹ Kramfors kommun, Räddningsgymnasiet Sandö

I den statliga utredningen *En effektivare kommunal räddningstjänst* (SOU 2018:54) konstateras att MSB:s utbildningar är underfinansierad och inte tillgodoser kommunernas behov:

“Utredningen menar att det är av stor betydelse för legitimiteten i utbildningssystemet att utbildningar ges i en utsträckning som motsvarar kommunernas behov av utbildad personal. Det är viktigt för att upprätthålla tillräcklig och likvärdig kompetens hos räddningstjänstpersonalen att de får statlig utbildning. Förmågan hos kommunerna att utföra sina uppgifter kan annars minska. Om staten inte tillhandahåller utbildning i tillräcklig omfattning får kommunerna själva ansvara för utbildning. Kommunernas utbildning kan vara bra men har en oförutsägbar kvalitet och olika utbildningar ger minskad nationell enhetlighet. Kostnaderna förskjuts också från staten till kommunerna.”³²

Kommunal ser en risk för att allt fler kommer att anställa brandmän utan SMO-examen, då antalet utbildningsplatser är få. Det finns flera arbetsgivare utöver räddningstjänsten som kan konkurrera med utexaminerade från SMO, exempelvis säkerhetsbolag som arbetar med brandskydd eller de som anställer personer med kompetens inom beredskapsuppbyggnad. Konkurrensen finns både i privat och offentlig sektor.

³² SOU 2018:54, (2018) *“En effektivare kommunal räddningstjänst”* s.247

Andra utmaningar inom räddningstjänsten

LÄRDOMAR FRÅN SKOGSBRÄNDERNA 2018

Skogsbränderna 2018 kom att bli de mest omfattande och värsta i modern tid. Totalt sett brann 25 000 hektar skog ner på olika platser i Sverige, där Jämtlands län, Gävleborgs län och Dalarnas län var bland de som drabbades hårdast. Redan i april-maj steg temperaturerna i landet, och det kom att bli en av de varmaste och torraste vårarna på länge. Den 14 juli 2018 slår blixten ned på olika platser i Ljusdals kommun, som kom att bli ett av de områden där bränderna härjade utom kontroll. Kapaciteten i den lokala räddningstjänsten räckte inte till och resurser inkallades från hela landet, från Försvarsmakten till hemvärnet och frivilliga krafter. Flygplan, brandbilar och personal kom från andra EU-länder för att hjälpa till, däribland Polen, Italien och Portugal.

Efter de omfattande bränderna 2018 tillsattes flera offentliga utredningar, bland annat av Försvarsmakten och regeringen. I *Skogsbränderna sommaren 2018* (SOU 2019:7) sammanfattade utredaren det som att räddningstjänsten effektivt begränsat och släckt bränder i samverkan med andra på de flesta håll i landet. Dock framkom många brister, och det konstaterades att Sverige inte var tillräckligt rustat för liknande bränder i framtiden.

Några av de brister som lyftes fram i utredningen var att räddningsinsatserna på flera håll avslutades för tidigt och att räddningstjänster som inte ingick i systemledning med ledningscentral och ledningspersonal i jour klarade uppdraget sämre. Det framkom även att inte alla kommunala handlingsprogram tagit höjd för stora skogsbränder, vilket medfört bristande planering och beredskap för skogsbränder. Även MSB:s, statens och länsstyrelsernas agerande kritiserades för bristande tillsyn och samarbete. Men även att de lokala räddningstjänsternas organisation och utrustning skilde sig så mycket åt att det fanns risk för missförstånd. Dessutom var utbildning och övning i skogsbrandsläckning eftersatt. Utredningen föreslog flera nya lagförslag, bland annat att MSB skulle få en ökad roll i att samordna och stötta de lokala räddningstjänsterna.³³

Trots att dåvarande regering ansåg att Sverige klarat bränderna "utomordentligt bra", höll många brandmän inte med. Fyra av tio brandmän ansåg att de hade för lite personal under sommaren skogsbränder och varannan brandman ansåg att bristande resurser påverkade spridningen av bränderna där de jobbade, enligt en enkät genomförd av SVT:s Uppdrag granskning 2018.³⁴

Enligt en undersökning genomförd av Kommunal inför sommaren 2023 konstaterades att inget tydde på att antalet brandstationer, brandbilar, brandmän och/eller brandbefäl hade blivit fler till antalet inför sommaren 2023, trots lärdomarna från skogsbränderna 2014 och 2018. Dessutom framkom att färre än hälften av brandmännen i enkäten hade fått relevant utbildning för skogsbränder.³⁵

³³ SOU:2019:7, (2019) *Skogsbränderna sommaren 2018* s. 13

³⁴ SVT Uppdrag granskning, "Varannan brandman: Brist på resurser förvärrade spridningen av skogsbränderna" 240503

³⁵ Kommunal (2023), "PM Räddningstjänstens förmåga och bemanning sommaren 2023"

Kommunal menar att det är allvarligt att personalförsörjningen ute på de lokala räddningstjänsterna fortfarande är ett problem. Att inte ha kunskap om hur en skogsbrand bäst ska bekämpas eller risikerar att sprida sig omöjliggör en effektiv räddningsinsats. Trots alla lärdomar från skogsbränderna 2014 och 2018, har räddningstjänsten på många håll fortfarande inte vad som krävs för att hantera en liknande situation igen.

NATO OCH CIVILFÖRSVARET

Till följd av det försämrade säkerhetsläget i Sveriges närområde beslutade regeringen att aktivera civilplikten för den kommunala räddningstjänsten i januari 2024. Civilplikten är en del av totalförsvarspikten, som innebär att alla som bor i Sverige och som är mellan 16–70 år kan kallas in för att hjälpa till vid krigsfara och krig. Civilplikt inom räddningstjänsten omfattar personer som redan har relevant utbildning, det vill säga som har genomgått någon av MSB:s utbildningar under de senaste 20 åren. De kan användas för att förstärka kommunernas bemanning under höjd beredskap, och därmed krigsplaceras. De som är aktuella för att kallas in kommer att få en tio dagars repetitionsutbildning av MSB. MSB räknar med att cirka 3 000 personer ska vara utbildade och krigsplacerade inom räddningstjänsten år 2027.

Att civilplikten nu byggs upp innebär att den kommunala räddningstjänsten är inne i en expansiv förändring. MSB konstaterar i sin årsredovisning för 2023 att:

“Det råder stor variation i prestanda mellan Sveriges kommuner såväl avseende förebyggande arbete såsom tillsyn och brandskyddskontroll som förmåga att hantera mer komplexa räddningsinsatser. Utvecklingen går i allt väsentligt i positiv riktning, men framdrift hotas stundtals av bristande förutsättningar i den kommunala ekonomin.”³⁶

I och med Nato-inträdet kan det bli aktuellt med ytterligare krav ute på räddningstjänsterna. Sverige snabbar även på utvecklingen av det civila försvaret och 130 miljoner kronor går till MSB:s nationella förstärkningsresurser för brandbekämpning och räddningsarbete, som kan sättas in till stöd för den kommunala räddningstjänsten. Till år 2033 ska preliminärt dubbelt så många civilpliktiga aktiveras inom räddningstjänsten vid förhöjd beredskap. Dessutom ska de få träning i att exempelvis sanera för skydd mot kemiska stridsmedel och kärnvapen.³⁷ Exakt hur just Nato-inträdet kommer att påverka räddningstjänsten behöver utredas vidare.

Kommunal kan konstatera att det kommunala självstyret gör det komplicerat med samverkan på större nivå. Dessutom har många kommuner redan i dag problem med att klara av större eller mer komplicerade räddningsinsatser, så som skogsbränder över kommungränserna. Att kraven på kompetens mellan olika räddningstjänster skiljer sig åt, komplicerar också samverkan.

³⁶ MSB (2024) “Årsredovisning 2023”

³⁷ MSB (2023) “Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst”

BRIST PÅ JÄMSTÄLLDHET INOM RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Hälften av Sveriges befolkning är inte involverad i tillräcklig omfattning för att lösa personalförsörjningen inom räddningstjänsten. Detta gäller så väl heltidsbrandmän som RiB. Andelen kvinnor som arbetar i de kommunala utryckningsstyrkorna är fortfarande få, och utgör bara mellan 7–8 procent av alla anställda (heltid och RiB sammanslaget). Även om antalet kvinnor inom räddningstjänsten ökar något, sker det sakta. Enligt en enkät som Kommunalarbetaren genomförde 2022 saknar 30 procent³⁸ av arbetsgivarna separata omklädningsrum. 36 procent saknar larmställ anpassade för kvinnor. Enligt en studie från Karlstads universitet, på uppdrag av MSB (2021), hoppade 4 av 10 kvinnor av anställning som heltidsbrandman eller brandingenjör efter genomgången utbildning (SMO eller HUB (påbyggnadsutbildning för brandingenjörer) på MSB). Mer än 60 procent av dem hade blivit utsatta för kränkningar eller diskriminering på grund av kön. Bland männen var motsvarande siffra fem procent.³⁹ Att en stor del av befolkningen har utomeuropeisk bakgrund avspeglas inte heller inom räddningstjänsten. Trots att MSB i över 20 år fått i uppdrag av regeringen att de ska stötta kommunerna i sitt arbete inom jämställdhet och mångfald har marginella förbättringar skett, främst inom RiB. Att förändra kulturen inom räddningstjänsten är en av flera viktiga faktorer för att få fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund att söka sig till SMO-utbildningen.

³⁸ Kommunalarbetaren (2022) Hård arbetsmiljö för kvinnliga brandmän

³⁹ MSB och Karlstads universitet (2021) Räddningsutbildades karriärval. En genus- och mångfaldsanalys av yrkesverksamhet bland alumner från SMO och RUB-utbildningar

Lösningar för en robust framtida räddningstjänst

Den här rapporten visar att utbildningskraven på brandmän inte är tillräckligt höga och är för varierande i landet i dag. Det finns ingen statlig reglering eller lagstadgade krav på yrkesexamensbevis för att titulera sig som brandman. Räddningstjänsterna i kommunerna varierar stort i förmåga till räddningsinsats. Räddningstjänstens operativa förmåga består av flera viktiga komponenter, inklusive materiel, personal, utbildning, övningar, samarbeten, planering, logistik och olika andra system. Även egenskaper som mod, vilja och laganda är avgörande för en effektiv räddningsinsats.

REGLERA BRANDMÄNS UTBILDNINGSNIVÅ

Kommunal anser att heltidsbrandmännens utbildningsnivå ska regleras och återinföras i förordning. Ett minimikrav är att alla heltidsanställda brandmän som ingår i räddningstjänstens utryckningsstyrkor, ska ha examinerats från MSB:s tvååriga utbildning Skydd mot olyckor (SMO). Förslaget motiveras genom att kommunerna har svårt att hålla jämna steg med de krav och den komplexitet som olika räddningssituationer innebär. Därför behövs krav på en högkvalitativ och enhetlig utbildning. Krav på utbildning och skyddad yrkestitel för brandmän i förordning skulle innebära att kommunernas räddningstjänster inte längre själva kan utbilda heltidsbrandmän.

Det innebär bland annat att regeringen behöver genomföra en förändring av förordningen, så att det blir ett krav på att brandmän som ingår i en utryckningsstyrka ska ha en yrkesexamen. Det ska vara möjligt att få ett bevis för en skyddad yrkestitel som brandman genom en valideringsprocess hos MSB. Förutom examen från SMO, ska kursintyg valideras av MSB. De kan vara från MSB, eller kommunala räddningstjänster samt andra auktoriserade utbildningsanordnare, Försvarmakten, Kustbevakningen eller liknande.

Kommunal anser att MSB bör analysera processen för att möjliggöra att personer med utländsk utbildning kan få sina examensbevis prövade genom en valideringsprocess. Arbetet med skyddad yrkestitel bör också beakta EU-direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer.⁴⁰

De som i dag är heltidsanställda brandmän men som saknar SMO-examen, ska via arbetsgivaren, få möjlighet till validering hos MSB och vid behov komplettera och läsa in så väl den teoretiska och praktiska delen i SMO.

Räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB) med MSB:s GriB-utbildning (eller motsvarande hos MSB) som vill växla upp till en heltidsanställning som brandman, ska i samverkan med arbetsgivaren få möjlighet att valideras hos MSB och vid behov läsa in så väl den teoretiska som praktiska delen av SMO-utbildningen.

⁴⁰ EUR-lex Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (Text av betydelse för EES)

UTVECKLA SMO-UTBILDNINGEN FÖR ATT MÖTA FRAMTIDENS KOMPETENSBEHOV

Kommunal anser att SMO-utbildningen behöver förbättras. Utbildningen ska vara certifierande i samtliga arbetsmoment, så som rökdykning, högre körkortsbehörighet, fördjupad sjukvårdsutbildning vid akut omhändertagande, blåljuskörning, motorsågskörkort med mera. En moderniserad och uppdaterad SMO-utbildning säkerställer att brandmännen är bättre förberedda och mer mångfaceterade när de ställs inför framtidens nya utmaningar. Detta kommer inte bara att gynna brandmännen själva utan också samhället som helhet genom ökad säkerhet och effektivitet vid räddningsinsatser. Det är därför av stor vikt att MSB tillsammans med Kommunal utvärderar, kompletterar och inkluderar relevanta kursmoment i den nuvarande SMO-utbildningen. Dessa är några av de moment som behöver kvalitetssäkras och anpassas inför framtiden:

Högre körkortsbehörighet

Inom räddningstjänsten ska brandmän framföra tunga fordon så som släckbilar, höjdfordon, tankbilar i alla väderlekar, dygnet runt i stressiga situationer. Därför är det viktigt att inkludera Trafikverkets utbildning för att erhålla högre körkortsbehörighet. Detta kommer att säkerställa att heltidsbrandmän har de nödvändiga färdigheterna och kompetensen för att framföra dessa fordon.

Användning av motorsåg

Brandmän möter situationer där friläggning av konstruktioner på byggnader måste ske. Samt att brandmännen ska hantera nedfallna träd eller annan vegetation som kan vara farlig och hindrande vid räddningsinsatser. Därför ska utbildning i räddningsarbete med motorsåg (motorsågskörkort) inkluderas i SMO-utbildningen. Detta kommer att säkerställa brandmännens förmåga att klara av sådana situationer på ett arbetsmiljösäkert sätt.

Tillsyn och Olycksförebyggande Verksamhet

Tillsyn och Olycksförebyggande Verksamhet syftar till att utrusta SMO-elever med nödvändiga kunskaper och färdigheter för att utföra kommunal tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Att förstå och tillämpa den enskildes skyldigheter inom tillsynen, vilket är en central del av en brandmans arbete för att förebygga olyckor och skydda samhället.

Förarbevis för räddningsinsatser till sjöss

I många räddningssituationer kan vattenburna fordon vara avgörande. Att inkludera utbildning som leder till förarbevis för räddningsbåtar i SMO-utbildningen ger brandmännen nödvändig kompetens och förmåga att navigera och använda båtar i räddningsinsatser till sjöss.

Arbetsmomentet inträngande i tät brandrök

Inom ramen för den nuvarande SMO-utbildningen inkluderas utbildningsdelen inträngande i tät brandrök enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2007:7).⁴¹ Med en examen från SMO ska det kvalitetssäkras att varje individ har erhållit nödvändig kompetens för att säkert och effektivt utföra detta kritiska arbetsmoment, vilket inte alltid sker i dag. Vidare måste utbildningsdelen kompletteras så att användning av IR-kamera ska ingå eller andra tekniska hjälpmedel som utvecklas. Det är Kommunals uppfattning att kompetens och utbildningsbevis i inträngande i tät brandrök ska vara en del även i MSB:s GriB-utbildning.

Arbetsmoment med risk för fallolycka

För att säkerställa att blivande brandmän kan utföra arbetsuppgifter där det är stora nivåskillnader tryggt och säkert ska SMO-utbildningen kompletteras och inkludera riktlinjer och färdigheter som gör att brandmännen kan arbeta säkert i områden med betydande höjdskillnader. Utbildningen ska omfatta element som gör att brandmännen kan arbeta från arbetsplattformar enligt arbetsmiljöföreskriften Användning av lyftanordningar och lyftredskap (AFS 2006:6)⁴² samt Stegar och arbetsbockar (AFS 2004:3)⁴³, vilket kommer att vara avgörande för deras förmåga att utföra arbetsuppgifter på ett säkert och professionellt sätt inom räddningstjänsten. MSB måste därför prioritera att utforma en SMO-utbildning som tar hänsyn till ovanstående viktiga aspekter av säkerhet och kompetens.

URVAL OCH ANSÖKNINGSFÖRFARANDE TILL SMO

Kommunal anser att själva antagningsförfarandet till MSB:s SMO-utbildning bör ändras och följa en liknande modell som vid mönstring och värnplikt och till polishögskolan. Plikt- och provningsverket ska vara den myndighet som gör urvalet av lämpliga sökanden. Myndigheten ska utföra olika tester, undersökningar, bedömningar och intervjuer.

UTÖKA HELTIDSANSTÄLLDA BRANDMÄNS MÖJLIGHET TILL KOMPETENSUTVECKLING OCH VIDAREUTBILDNING

Kommunal anser att räddningstjänsterna i högre utsträckning ska tillhandahålla brandmännen med kompetensutveckling och vidareutbildning. MSB:s utbildningsprogram behöver generellt utökas och förbättras. Kommunal uppskattar MSB:s digitala fortbildningstjänst som tillhandahåller och erbjuder de lokala räddningstjänsterna webbkurser och övningsmaterial för brandmän som arbetar med skydd mot olyckor. Men det används i alldeles för liten utsträckning enligt medlemmarna i Kommunal.

⁴¹ [Arbetsmiljöverkets föreskrifter om rök- och kemdykning samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna \(AFS 2007:7\)](#). AFS kommer att byta namn 1 januari 2025 och innehållet kommer då att ingå i en ny regelstruktur som AV jobbat fram.

⁴² [Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Användning av lyftanordningar och lyftredskap \(AFS 2006:6\)](#). Denna AFS kommer att byta namn 1 januari 2025 och innehållet kommer då att ingå i en ny regelstruktur som AV jobbat fram.

⁴³ [Arbetsmiljöverkets föreskrifter om stegar och arbetsbockar \(AFS 2004:3\)](#). Denna AFS kommer att byta namn 1 januari 2025 och innehållet kommer då att ingå i en ny regelstruktur som AV jobbat fram.

TITEL OCH NOMENKLATUR PÅ HELTIDSANSTÄLLD BRANDMAN UTAN SMO-EXAMEN

Arbetsmarknadens parter, i det här fallet Kommunal, SKR och Sobona, är de aktörer som kan komma överens om att benämna yrkestitlar. Kommunal har i dag inte ett färdigt förslag på en titulatur för de heltidsanställda brandmän som inte validerat sin utbildning, yrkeserfarenhet och yrkesförvärvad utbildning för att uppnå SMO-kompetens prövad av MSB, enligt målet om att få till en skyddad yrkestitel för brandmän. De som är heltidsanställda brandmän i dag, men som inte har genomgått SMO-examen eller validerat sin utbildning skulle kunna få titeln ”obehörig brandman” i väntan på sin validering. Detta måste även förankras med medlemmarna i Kommunal.

SKYDDAD YRKESTITEL

Kommunal har under många år arbetat för att undersköterskor ska få en skyddad yrkestitel. Arbetet har gett resultat och den 1 juli 2023 infördes de nya reglerna efter ett beslut i riksdagen. Det innebär att ett bevis från Socialstyrelsen behövs för att få använda titeln undersköterska inom vård och omsorg. De krav som ställs på vem som får den skyddade yrkestiteln är i korthet godkända betyg i vård- och omsorgsämnen och i svenska, även godkända betyg i samhällskunskap för den som börjar sin utbildning efter den 1 juli 2023. Arbetslivserfarenhet och andra meriter kan också vägas in för den som inte helt klarar betygskraven vilket avgörs av Socialstyrelsen.

2022 tog Kommunals kongress beslut om att de ville utöka arbetet med skyddad yrkestitel till barnskötare och brandmän.⁴⁴ Denna rapport är ett led i det arbetet.

Skyddad yrkestitel innebär att lagen avgör hur yrkestiteln får användas. Det handlar oftast om att en viss utbildning ger rätten till titeln, men det kan också vara yrkeserfarenhet. Bakgrunden till att Kommunal vill driva arbetet med skyddad yrkestitel, handlar om att det blir ett utbildningsbevis för en välutbildad brandman som genomgått en nationell standardiserad utbildning. Exempel på andra yrken med skyddade yrkestitlar är bland andra elinstallatörer, socionomer och revisorer. Skyddad yrkestitel är inte samma sak som yrkeslegitimation, som ofta kräver några års arbetslivserfarenhet efter utbildningen. Exempel på yrken med legitimation är lärare, läkare och psykologer.⁴⁵

INFÖR SKYDDAD YRKESTITEL FÖR BRANDMÄN

Kommunal anser att titeln brandman ska skyddas och reserveras för personer med en examen från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps utbildning Skydd mot olyckor (SMO). Det ska vara möjligt att i en valideringsprocess få ett bevis för en skyddad yrkestitel som brandman genom att kombinera yrkeserfarenhet och olika utbildningsvägar. En skyddad yrkestitel höjer inte bara statusen på yrket utan även kvaliteten i verksamheten. Att allmänheten vet att det finns rätt kompetens hos personalen i räddningstjänstens utryckningsstyrkor och att kollegorna vet vad varandras kompetens är, vilket i sig garanterar förmåga till samverkan vid större negativa händelser.

⁴⁴ Kommunalarbetaren, "Kommunal: Gör barnskötare och brandman till skyddade yrkestitlar" 250425

⁴⁵ Arbetet, Det här innebär skyddad yrkestitel och yrkeslegitimation – undersköterskor blir en skyddad yrkestitel 240428

Källor

Arbetet, Det här innebär skyddad yrkestitel och yrkeslegitimation – undersköterskor blir en skyddad yrkestitel 230630

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om rök- och kemdykning samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna (AFS 2007:7)

EUR-lex Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (Text av betydelse för EES)

Finska inrikesministeriet (2024) Räddningsväsendets organisation och ansvarsfördelning

Karlstads universitet (2007) Finns det några skillnader i tillämpning av räddningstjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor? Martin Olsson

Kommunal (2019) Bättre förutsättningar för räddningstjänsten

Kommunal (2020) Bemanning och arbetsmiljö inom räddningstjänsten

Kommunal (2023) PM Räddningstjänstens förmåga och bemanning sommaren 2023

Kommunal (2024) Medlemsundersökning hos medlemmarna inom räddningstjänsten

Kommunalarbetaren (2021) Många kvinnliga brandmän hoppar av

Kommunalarbetaren (2022) Kommunal: Gör barnskötare och brandman till skyddade yrkestitlar

Kommunalarbetaren (2022) Hård arbetsmiljö för kvinnliga brandmän

Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) Riksdagen

MSB (2020) Utvärdering av Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap

MSB (2022) Kartläggning av räddningstjänstens anställningskrav för brandmän 2022

MSB (2022) Nulägesanalys - Personalförsörjning av RiB

MSB (2023) ”Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap”

MSB (2023) Jämställdhet och mångfald inom räddningstjänsten

MSB (2023) Personal i räddningstjänstens utryckningstjänst från årsuppföljning LSO

MSB (2023) Strategi och handlingsplan för personalförsörjning av RiB-personal

MSB (2023) Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst

MSB (2023) Årsredovisning 2023

MSB ”Årsuppföljning LSO för år 2023 är publicerad” 240528

MSB (2024) Frågor och svar om Nato

MSB (2024) Räddningstjänstens insatser under 2023

MSB (2024) Årsuppföljning LSO

MSB, Kommunala handlingsprogram enligt LSO 240430

MSB, Antagningsstatistik för utbildning i skydd mot olyckor 240522

MSB, Lunds universitet (2019) Effektivitet inom räddningstjänsten

Regeringen (2002) Reformerad räddningstjänstlagstiftning, SOU 2002:10

Regeringen (2018) En effektivare kommunal räddningstjänst, SOU 2018:54

Regeringen (2019) Skogsbränderna sommaren 2018, SOU 2019:7

Räddningstjänstförordningen (1986:1107) (Ändr. t.o.m. 1992:95 inkl rättelseblad 1992:12)

SCB (2024) Medborgarnas syn på räddningstjänst och information om samhällsstörningar efter region och bakgrund. År 2021 - 2023

SKR, MSB “Fakta om deltidsbrandmän” 150524

SR (2024) Extra pengar till civila försvaret – 130 miljoner till räddningsarbete

SR, P4 Västernorrland (2024) “Risk för brist på brandmän”

SVT Nyheter (2024) Stor brist på RiB-personal – beredskapen fortsatt hotad

SVT, Uppdrag granskning (2019) Varannan brandman: Brist på resurser förvärrade spridningen av skogsbränderna

Umeå Universitet (2010) Utvärdering av utbildningssystemet inom området skydd mot olyckor: En analys av tre delstudier på genomförare, studerande och avnämare. Tor Söderström

Brandmännens utbildning och kompetens

En kompetent utryckningsstyrka är kärnan i en framgångsrik räddningstjänst och i arbetet med att bygga upp totalförsvaret. För detta krävs en nationell enhetlig och högkvalitativ yrkesutbildning. Personal inom räddningstjänsten måste ges förutsättningar att uppfylla kraven i yrket. Den här rapporten beskriver det nuvarande läget inom räddningstjänsten och förklarar varför en skyddad yrkestitel och en statlig reglering av utbildningskraven är nödvändig.

